YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

1 luku. Yleiset säännökset

3 § Lain soveltamisala ja sen rajoitukset

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 1 virkkeeseen ehdotetaan tehtäväksi tekninen kieliasuun liittyvä muutos, jolla sana ”ellei” korvataan sanalla ”jollei”. Tällä varmistetaan, ettei lauseen merkityssisältö ei jää tulkinnanvaraiseksi.

Lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin 2 virkettä ehdotetaan muutettavaksi. Koska ehdotettua 1. lakiehdotusta sovellettaisiin sekä tiedonhallintaan että tietojärjestelmien käyttöön, on tarpeen lisätä evankelis-luterilaisen kirkon toimintaan liittyvä viittaus myös tietojärjestelmien käyttöön vastakohtaispäätelmien välttämiseksi siitä, että ehdotettua lakia sovellettaisiin suoraan evankelis-luterilaiseen kirkon tietojärjestelmien käyttöön.

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta ja sen rajoituksista. Pykälän 3 momentissa on säännökset ehdotetun lain säännöskohtaisista rajauksista koskien tuomioistumia ja lainkäyttöä. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ilmaisu muut lainkäyttöelimet muutettaisiin momentin 2 virkkeessä ilmaisuksi: valitusasioita käsittelemään perustetut lautakunnat. Momentin 1 virkkeeseen lisättäisiin lainkäyttöä koskevaa rajausta selventävä ilmaisu siitä, että rajaus koskee tuomioistuinten ja valitusasioita käsittelemään perustettujen lautakuntien lainkäyttöä. Muutoksella yhtenäistettäisiin käsitteistöä vastaamaan lakiehdotusta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa.

Lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen mukaan tämän lain 3 lukua ei sovelleta maakuntiin. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että maakunnat poistetaan säännöksestä, koska maakuntien perustamista koskevaa hallituksen esitystä (HE 15/2017 vp) ei olla vielä käsitelty eduskunnassa eikä maakuntien perustamisesta ole näin ollen varmuutta.

Lakiehdotuksen 3 §:n 4 momentissa säädetään lain soveltamisalan rajoituksista yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne toimivat viranomaisen toimeksiannosta tai muuten viranomaisen lukuun. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että 3 §:n 4 momenttia muutettaisiin siten, että myös 26 § tulee sovellettavaksi silloin, kun viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan yksityisen harjoittamaan toimintaan joko toimeksiantoperusteisesti tai suoraan laissa säädetyn tehtävän perusteella.

2 luku. Tiedonhallinnan järjestäminen

4 § Tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintayksikössä

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 3 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta ja sen rajoituksista. Pykälän 3 momentissa ehdotetun rajoituksen mukaan lain 3 lukua ei sovelleta tuomioistuimien eikä muiden lainkäyttöelimien toimintaan. Muiden lainkäyttöelimien käsitettä ehdotetaan 3 §:n säännöksessä muutettavaksi edellä mainitulla tavalla siten, että muiden lainkäyttöelimien sijaan käytettäisiin täsmällisempää käsitettä: valitusasioita käsittelemään perustetut lautakunnat. Jotta miltään osin ei jäisi epäselväksi tuomioistuimien asema ja 3 §:n soveltamisalaa koskeva rajaus, ehdotetaan 4 §:n 1 momenttiin muutosta siten, että valtion virastojen ja laitosten käsitteestä eriytetään tuomioistuimet ja valitusasioita käsittelemään perustetut lautakunnat määriteltäessä tiedonhallintayksikköjä. Momenttiin lisättäisiin näitä koskeva uusi 2 kohta.

Lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi sulkeissa oleva valtion tiedonhallintayksikköä koskeva apukäsite, jottei se aiheuta epäselvyyttä siitä, että kukin valtion virasto ja laitos erikseen muodostaa tiedonhallintayksikön. Apukäsite ei ole välttämätön ehdotetun lain selkeyden vuoksi.

Lakiehdotuksen 4 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan tiedonhallintayksiköitä ovat maakunnat. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että lainkohta poistetaan, koska maakuntien perustamista koskevaa hallituksen esitystä (HE 15/2017 vp) ei olla vielä käsitelty eduskunnassa eikä maakuntien perustamisesta ole näin ollen varmuutta.

Lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentissa säädetään valtion tiedonhallintayksikköjen välistä työnjakoa koskevasta asetuksenantovaltuudesta. Valtiovarainministeriö ehdottaa lainkohdan poistamista, koska tiedonhallinnan tehtävien toteuttaminen voidaan järjestää olemassa olevan sääntelyn nojalla ja hallintosopimuksellisin toimenpitein jatkossakin valtion virastojen ja laitosten välillä. Muutos merkitsee sitä, että kukin tiedonhallintayksikkö on lähtökohtaisesti velvollinen toteuttamaan tiedonhallintaan liittyvät tehtävät, ellei niitä järjestellä erityislainsäädännön perusteella tai sopimusjärjestelyin muulla tavalla virastojen välillä.

3 luku. Yleiset säännökset

6 § Tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus

Valtiovarainministeriö ehdottaa hallintovaliokunnalle, että se tekisi teknisen tarkistuksen 1. lakiehdotuksen 6 §:n 2 momenttiin siten, että momentissa ilmenevä tautologia poistettaisiin. Momentissa säädettäisiin ministeriöiden tehtävästä oman toimialan yhteentoimivuuden edistämiseksi.

7 § Julkisen hallinnon tiedonhallinnan sekä tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tuottamisen yhteistyö

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 7 §:n mukaan valtiovarainministeriön on huolehdittava, että julkisen hallinnon tiedonhallintaa sekä tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tuottamista koskevan yhteistyön koordinoimista varten on järjestetty valtion virastoissa toimivien viranomaisten sekä maakuntien ja kuntien viranomaisten yhteistyötavat ja -menettelyt. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että maakunnat poistetaan säännöksestä, koska maakuntien perustamista koskevaa hallituksen esitystä (HE 15/2017 vp) ei olla vielä käsitelty eduskunnassa eikä maakuntien perustamisesta ole näin ollen varmuutta.

8 § Tiedonhallinnan muutosten arviointi valtion tiedonhallintayksiköissä

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos johtuen 4 §:n 1 momentin 1 kohtaan tehtävästä muutoksesta, jolla lakiehdotuksesta poistettaisiin valtion tiedonhallintayksikköä koskeva apukäsite. Koska tätä käsitettä ei enää käytettäisi, on se korvattava 8 §:ssä sanoilla valtion virastot ja laitokset.

9 § Lausunto muutosten arvioinnista valtionhallinnossa

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 9 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos johtuen 4 §:n 1 momentin 1 kohtaan tehtävästä muutoksesta, jolla lakiehdotuksesta poistettaisiin valtion tiedonhallintayksikköä koskeva apukäsite. Koska tätä käsitettä ei enää käytettäisi, on se korvattava 9 §:ssä sanoilla valtion virastot ja laitokset.

10 § Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 10 §:ssä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tiedonhallintalautakunnan tehtävänä olisi arvioida myös maakuntien ehdotetun lain eräiden säännösten toteuttamista ja noudattamista. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että maakunnat poistetaan säännöksestä, koska maakuntien perustamista koskevaa hallituksen esitystä (HE 15/2017 vp) ei olla vielä käsitelty eduskunnassa eikä maakuntien perustamisesta ole näin ollen varmuutta.

4 luku Tietoturvallisuus

12 § Luotettavuutta edellyttävien tehtävien tunnistaminen ja luotettavuudesta varmistuminen

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 12 §:n 2 virkkeessä olevia viittauksia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että informatiiviset viittaukset asianomaisiin säädöksiin ja niiden sisältöihin olisivat täsmällisiä.

14 § Tietojen siirtäminen tietoverkossa

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 14 §:ää ehdotetaan selvyyden vuoksi muutettavaksi vastaamaan sen tarkoitusta siten, että pykälästä ilmenee se, että sääntely koskee *yleisessä* tietoverkossa (internetissä) tapahtuvaa tietojen siirtämistä. Pykälää ei sovellettaisi tilanteissa, joissa tietojen siirtäminen tapahtuu muussa tietoverkossa kuin yleisessä tietoverkossa. Siten pykälä ei tulisi sovellettavaksi esimerkiksi viranomaisen sisäisessä verkossa tapahtuvaan tietojen siirtämiseen, koska siinä tietojen siirtoon liittyvät riskit eivät ole vastaavia kuin yleisessä tietoverkossa tietoja siirrettäessä.

15 § Tietoaineistojen tietoturvallisuuden varmistaminen

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 15 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein, että sen tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan tarvittaessa. Vaikka säännöksen tarkoituksena ei ole säännellä tiedon saannista, vaan tietoturvallisuustoimenpiteenä tiedon saatavuudesta, on perustuslakivaliokunta lausunnossaan yhdistänyt tiedon saatavuuden käsitteenä tiedon saantiin viranomaisen asiakirjasta. Jotta säännös olisi yksiselitteinen eikä julkisuutta rajaava ehdottaa valtiovarainministeriö säännöksen sisällön täsmentämistä siten, että säännös olisi seuraavassa sanamuodossa: *viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein, että sen tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan vain, jos tiedonsaantia tai käsittelyoikeuksia on rajoitettu erikseen laissa*. Tiedon saatavuuden rajoittaminen tarkoittaa hallituksen esityksen 15 §:n 1 momentin 5 kohdan yksityiskohtaisten perustelujen mukaisesti sitä, että tiedon saatavuutta rajoitettaisiin käyttöoikeuksin ja rajoitus riippuisi, minkälaista tietoaineistoa käsitellään. Julkisiin tietoaineistoihin ei olisi tiedon saatavuutta koskevia rajoituksia, kun taas henkilötietoihin ja erityisesti salassa pidettäviin tietoihin täytyy olla järjestettynä sellaiset toimenpiteet, että asianmukainen tietojenkäsittely voidaan varmistaa. Koska henkilötietojen käsittelyoikeudet perustuvat lakiin perustuslain 10 §:n 1 momentin nojalla ja asiakirjajulkisuudesta voidaan poiketa perustus-

lain 12 §:n 2 momentin nojalla vain välttämättömien syiden vuoksi laissa erikseen rajoitetun perusteella, säännöstä täsmennettäisiin viittaamalla tiedonsaantia tai käsittelyoikeuksia koskevaan sääntelyyn, jota on muun muassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä tietosuojalainsäädännössä. Säännösehdotuksessa tarpeellisuus ei liity tiedon saantiin, vaan tietoturvallisuustoimenpiteisiin, jotka on mitoitettava kunkin tietoaineiston sisällön mukaisten tarpeiden mukaan. Esimerkiksi tiedon saatavuutta on voitu rajoittaa erilaisissa tietopalveluissa yksittäisiin hakuihin tai hakuperusteisiin, vaikka tiedot olisivat viranomaisen tallenteina julkisia. Toisaalta jos tietoaineistoon ei kohdistu laissa säädettyjen tiedonsaantia ja käsittelyoikeuksia koskevia rajoituksia, ei myöskään tiedon saatavuutta ole perustetta rajoittaa. Lisäksi on syytä huomata, että säännös tulee sovellettavaksi myös viranomaisten sisäisessä toiminnassa, jolloin viranomaisen on rajoitettava viranomaisessa työskentelevillekin tietojen saatavuutta, jos se on tarpeellista henkilötietojen suojan tai salassapitosääntelyn toteuttamiseksi.

18 § Turvallisuusluokiteltavat asiakirjat valtionhallinnossa

Hallituksen esityksen 18 §:ssä säädetään asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa. Pykälän 1 momentin mukaan valtion hallintoviranomaisen, tuomioistumien ja muun lainkäyttöelimen sekä muun valtion viraston ja laitoksen on turvallisuusluokiteltava asiakirjat ja tehtävä niihin turvallisuusluokkaa koskeva merkintä säännöksessä jäljempänä säädettyjen edellytysten täyttyessä. Lain soveltamisen kannalta on tarpeellista, että suoraan säännöksestä ilmenisi turvallisuusluokitusta koskevan sääntelyn tarkoitus tietoturvallisuutta toteuttavana toimenpiteenä. Valtiovarainministeriö ehdottaa tämän syyn lisäämistä lain 18 §:n 1 momenttiin. Tietoturvallisuustoimenpiteiden lisäämisellä 1 momentin säännöksen voidaan asiallisesti myös tarkentaa ja kohdentaa pykälän 4 momentissa säädettäväksi ehdotettua asetuksenantovaltuutta. Lisäksi 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi poikkeussäännös turvallisuusluokittelua ja niitä koskevien merkintöjen tekemiselle. Poikkeuksen tarkoituksena on selkiyttää kansallisiin tarpeisiin liittyvien merkintöjen tekemisen suhdetta kansainvälisiin sopimuksiin perustuvien merkintöjen tekemisestä, joista säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa. Samalla ehdotetaan täsmennettäväksi ehdotetun lain muuta käsitteistöä vastaavaksi viranomaisia koskevat käsitteet. Muutettuna pykälän 1 momentti olisi seuraava: Valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten sekä tuomioistuimen ja valitusasioita käsitteleмään perustettujen lautakuntien on turvallisuusluokiteltava asiakirjat ja tehtävä niihin turvallisuusluokkaa koskeva merkintä sen osoittamiseksi, minkälaisia tietoturvallisuustoimenpiteitä asiakirjaa käsiteltäessä noudatetaan. Turvallisuusluokkaa koskeva merkintä on tehtävä, jos asiakirja tai siihen sisältyvä tieto on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5 tai 7—11 kohdan perusteella ja asiakirjaan sisältyvän tiedon oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa vahinkoa maanpuolustukselle, poikkeusoloihin varautumiselle, kansainvälisille suhteille, rikosten torjunnalle, yleiselle turvallisuudelle tai valtion- ja kansantalouden toimivuudelle taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla Suomen turvallisuudelle, ellei 3 momentista tai kansainvälisistä tietoturvavelvoitteista muuta johdu. Turvallisuusluokittelua koskevasta vaatimuksesta voitaisiin poiketa siten tilanteissa, joissa sitä ei voida tehdä kansainvälisen sopimuksen ja siihen liittyvien velvoitteiden toteuttamiseksi.

Lakiehdotuksen 18 §:n 4 momentissa säädetään turvallisuusluokittelua, turvallisuusluokiteltaviin asiakirjoihin tehtäviä merkintöjä ja niiden käsittelyä koskevasta asetuksenantovaltuudesta. Hallituksen esitykseen verrattuna asetuksenantovaltuutta olisi aiheellista muuttaa, koska sanojen ”niiden käsittelystä” voidaan ymmärtää viittavan merkintöjen käsittelyyn. Perustuslakivaliokunnan lausunnon sekä muiden edellä mainittujen syiden vuoksi valtiovarainministeriö ehdottaa, että asetuksenantovaltuutta täsmennetään siten, että asetuksenantovaltuudesta poistettaisiin sanat ”niiden käsittelystä”

ja sen sijaan asetuksenantovaltuuteen lisättäisiin valtuus säätää turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelyyn liittyvistä tietoturvallisuustoimenpiteistä. Tietoturvallisuustoimenpiteillä tarkoitettaisiin lain 2 §:n 7 kohdan määritelmässä tarkoitettuja toimenpiteitä.

5 Luku. Tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttaminen ja saatavuus

21 § Tietoaineistojen säilytystarpeen määrittäminen

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentin luettelon 1 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos poistamalla luettelon ensimmäisen kohdan lopusta sana sekä.

23 §. Katseluyhteyden avaaminen viranomaiselle

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 23 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle. Säännöksen mukaan viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Säännöksen 1 momentissa säädetään katseluyhteyden edellytyksistä. Momentin 1 kohdassa katselumahdollisuutta on rajattu vain tiedonsaantioikeuden mukaisiin tarpeellisiin ja välttämättömiin tietoihin. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksen perustelujen mukaan katseluyhteyden käyttö on tarkoitettu rajoittaa vain yksittäisiin hakuihin eikä katselumahdollisuuden avulla ole mahdollisuutta saada massamuotoisesti viranomaisten tietovarannon tietoja rajoituksetta. Valtiovarainministeriö pitää tarpeellisena, että säännöstä täsmennetään siten, että hallituksen esityksen perusteluista ilmenevä rajoitus yksittäisiin hakuihin ilmenee suoraan säännöksestä. Valtiovarainministeriö ehdottaa, että täsmennyksenä lain 23 §:n 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin sanat yksittäisinä hakuina tehtäviin seuraavasti: *Edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin.*

25 § Rekisteröinti asiarekisteriin

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 25 §:ssä säädetään viranomaisen velvollisuudesta rekisteröidä viipymättä sille saapunut tai sen laatima asiakirja asiarekisteriin. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 26 §:ssä oleva säännös saapumisajan rekisteröinnistä. Säännös ehdotetaan poistettavaksi 26 §:n 3 momentin 2 kohdasta, koska 26 §:ää ei sovelleta tuomioistuinten lainkäyttöön 3 §:n 3 momentin nojalla. Koska saapumisajankohta on merkityksellinen muun muassa määräaikojen arvioinnissa myös tuomioistuimien lainkäyttötehtävissä, ehdotetaan rekisteröintiä koskevaan säännökseen teknisluonteinen muutos, joka vastaisi kumottavaksi ehdotetun sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 13 §:n vaatimusta saapumisajankohdan rekisteröinnistä ja siten säännös koskisi tältä osin tuomioistuimien lainkäyttöön liittyvien oikeudenkäyntiasiakirjojen rekisteröintiä.

26 §

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 26 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettä velvoite kohdistuisi viranomaiseen eikä tiedonhallintayksikköön. Muutoksella yhdenmukaistettiin säännös sen kanssa, mitä 25 §:n 1 momentissa on säädetty viranomaisen velvollisuudesta rekisteröidä asiakirja. Kysymys on viranomaisen velvollisuudesta eikä tiedonhallintayksikölle kohdistetusta tiedonhallinnan järjestämisvelvollisuudesta.

Lakiehdotuksen 26 §:ssä ehdotetaan poistettavaksi 26 §:n 3 momentin 2 kohta, koska siitä säädettäisiin 25 §:n 1 momentissa.

6 Luku. Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta

28 §. Kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi

Hallituksen esityksen 28 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tiedonhallintayksikön velvoitteista julkisuusperiaatteen toteuttamista varten ylläpitää kuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista ja asiarekisteristä. Säännöksen 1 momentti sisältää luettelon kuvaukseen sisällytettävistä tiedoista. Ehdotetun pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan kuvauksen on sisällettävä tiedot hakuperusteista, joilla julkisia asiakirjoja tai muita tietoja voidaan hakea asiarekisteristä tai tietojärjestelmästä.

Valtiovarainministeriö katsoo, että 28 §:n 1 momentin 4 kohtaa on tarpeellista täsmentää siten, että hakuperusteilla tarkoitetaan tietoaineistojen sisältöä kuvaavia ja niihin kohdistuvia hakuja helpottavia tietoja. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että kuvauksen *on sisällettävä tiedot hakutekijöistä, joilla teknisesti asiakirjoja on mahdollista hakea viranomaisen asiarekisteristä tai tietojärjestelmistä*. Säännöksen tarkoituksena ei ole rajoittaa tiedonsaantia, vaan informoida yleisöä siitä, minkälaisilla hakutekijöillä teknisesti voidaan tietopyyntöihin vastata viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitetun tietopyynnön perusteella. Ehdotetun säännöksen perusteella viranomainen ei voisi lähteä rajoittamaan hakuperusteita asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi, vaan hakuperusteiden määrittelyssä on otettava huomioon, että asiakirjajulkisuus voidaan vaivattomasti toteuttaa siten, kuin 1. lakiehdotuksen 13 §:n 3 momentissa edellytetään.

Luku 7. Erinäiset säännökset

30 §

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 30 §:n 3 momentissa säädettyä siirtymäaikaa ehdotetaan jatkettavaksi 18 kuukaudesta 24 kuukauteen. Saatujen selvitysten perusteella sähköiseen muotoon muuttamista koskevat valmistelut voivat kestää ennakoitua kauemmin eräissä viranomaisissa. Tehdyn arvion perusteella 24 kuukauden siirtymäaika turvaa paremmin viranomaisten mahdollisuudet valmistautua tietoaineistojen sähköiseen muuttamiseen. Samalla jää enemmän aikaa myös esimerkinomaisen ohjeistuksen laatimiseen siitä, miten sähköiseen muotoon muuttaminen voidaan tehdä laissa tarkoitetulla tavalla.

Lakiehdotuksen 30 §:n 6 momentissa säädettyä siirtymäaikaa ehdotetaan jatkettavaksi 12 kuukaudesta 24 kuukauteen asianhallinnan palvelujen tiedonhallinnan osalta. Siirtymäsäännöksissä huomioitaisiin näin paremmin tietojärjestelmien tavanomaiset päivityssyklit sekä eräät keskeneräiset kehittämishankkeet, joita valtionhallinnossa on mainittuihin pykäliin liittyen.

2. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

2 § Lain soveltamisala

Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksen 3 §:ään on ehdotettu lisättäväksi uusi 2 momentti. Säännös on informatiivinen viittaus julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin. Valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö ehdottavat, että viittaus tiedonhallintalakiin on sääntelyn johdonmukaisuuden vuoksi syytä siirtää julkisuuslain 2 §:n uudeksi 2 momentiksi, koska säädettävä informatiivinen säännös liittyy nimenomaan lakien soveltamisalaan.

15 § Asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtäminen toiselle viranomaiselle

Julkisuuslain muuttamista koskevan 2. lakiehdotuksen mukaan julkisuuslain 15 §:n 3 momenttia muutettaisiin siten, että velvollisuudesta turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän tekemisestä viitattaisiin suoraan ja yksinomaan tiedonhallintalakiin. Perustuslakivaliokunta on painottanut, että tällaisten merkintöjen luonne on informatiivinen, eikä niitä ole julkisuuslaissa tarkoitettu perustamaan salassapitovelvollisuutta julkisuuslain mukaista tiedonsaantipyyntöä käsiteltäessä. Asiakirjan luokitus tietoturvallisuuden toteuttamiseksi on tarkoitettu ensisijaisesti hallinnon sisäisiä velvoitteita osoittavaksi menettelyksi. Valiokunnan mielestä viittaussäännös ehdotetulla tavalla muotoiltuna voi aiheuttaa virheellisiä tulkintoja merkintöjen oikeusvaikutuksista. Hallintovaliokunnan on perustuslain 12 §:n 2 momentista johtuvista syistä välttämätöntä täsmentää ja selventää sääntelyä.

Ehdotettu 15 §:n 3 momentin sääntely vastaa muotoilultaan nykytilaa. Ministeriöt ehdottavat kuitenkin, että 15 §:n 3 momentin säännöstä täsmennettäisiin perustuslakivaliokunnan vaatimuksen johdosta siten, että siinä kuvattaisiin turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän tarkoitus. Näin myös julkisuuslaista kävisi ilmi merkinnän tarkoitus tietoturvallisuusvaatimuksia ilmentävänä merkintänä. Merkintä koskee asiakirjan käsittelyssä noudettavia tietoturvallisuusvaatimuksia, joista säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetavassa laissa ja sen nojalla annettavissa säännöksissä.

Uusi 16 a § Muuhun kuin salassa pidettävään asiakirjaan tehtävät merkinnät

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan korostanut harkinnanvaraisen julkisuuden merkitystä valmistelun avoimuuden kannalta ja valiokunnan mielestä julkisuuden harkinnanvaraisuuden korostaminen erityisellä merkinnällä voisi käytännössä kaventaa erityisesti päätöksenteon valmisteluun kohdistuvaa julkisuutta. Hallituksen esityksessä ehdotetun 25 §:n 3 momentin muuhun kuin salassa pidettäviin asiakirjoihin tehtäviä merkintöjä koskevaan säännökseen ei sisälly samanlaista velvoitetta kuin salassapitomerkintää koskevaan 25 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan merkintä on poistettava tai muutettava, kun sille ei ole perusteita. Perustuslakivaliokunnan mielestä merkinnän poistamista koskeva velvoite on lisättävä lakiin. Vaihtoehtoisesti sääntelyä on perustuslakivaliokunnan mukaan muutettava siten, että merkinnästä käy tältä osin selkeästi ilmi sen ajallinen rajattuisuus. Tällainen muutos on edellytyksenä 2. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Ministeriöt ehdottavat, että merkinnän poistamista koskeva säännös lisätään uuden 16 a §:n 2 momentiksi. Merkintä ehdotetaan poistetavaksi tai poistaminen merkittäväksi asiakirjaan, jos jokin niistä edellytyksistä, jotka ovat merkinnän tekemisen edellytyksenä, lakkaa. Esimerkiksi harkinnan varaisesti julkisen asiakirjan tullessa julkiseksi, myös harkinnanvaraista antamista ilmaiseva merkintä on poistettava. Merkinnän asianmukaisuus on tarkistettava viimeistään, kun joku ulkopuolinen pyytää asiakirjaa.

25 § Salassapito- ja luokitusmerkintä

Julkisuuslain muuttamista koskevan 2. lakiehdotuksen mukaan julkisuuslain 25 §:ää muutettaisiin lisäämällä siihen säännös merkinnästä, joka osoittaisi, että asiakirjan antaminen on lain mukaan viranomaisen harkinnassa tai asiakirjaan sisältyviä tietoja saa lain mukaan käyttää tai luovuttaa vain määrättyyn tarkoitukseen. Lisäksi edellytettäisiin, että tiedon oikeudeton paljastuminen voi aiheuttaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä. Perustus-

lakivaliokunta on todennut, että ehdotettu sääntely sijoittuu lain 6 lukuun, joka otsikkonsa mukaisesti koskee salassapitovelvoitteita. Perustuslakivaliokunta on painottanut, että harkinnanvarainen julkisuus ei sisällä salassapitovelvoitetta. Koska salassapitovelvollisuutta voidaan pitää pisimmälle menevänä perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuna julkisuuden rajoituksena, on perustuslakivaliokunta katsonut, että hallintovaliokunnan selkeytettävä sääntelyä siten, että salassapidon käsitettä ei lakisystemaattisesti laajenneta harkinnanvaraiseen julkisuuteen.

Voimassa olevassa 25 §:ssä on koottuna kaikki asiakirjaan tehtäviä merkintöjä koskevat säännökset, ja hallituksen esityksessä vastaava systematiikka oli ehdotettu säilytettäväksi. Koska perustuslakivaliokunta on katsonut, että säännöksen lakisystemaattiseen sijaintiin liittyy sen sisällöstä ja pykälän otsikoinnista huolimatta virhetulkinnan vaaraa, ehdottavat ministeriöt, että pykälän 3 momenttiin hallituksen esityksessä ehdotettu säännös muihin kuin salassa pidettäviin asiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä siirretään lain 4 lukuun uudeksi 16 a §:ksi. Tämä muutos poistaa ministeriöiden käsityksen mukaan perustuslakivaliokunnan esiin nostaman lain systematiikkaan ja otsikointiin liittyvän salassapitoa koskevan virhetulkinnan vaaran. Samalla 25 §:ään ehdotettu uusi 4 momentti siirtyy 3 momentiksi. Vaikka säännös ehdotetaan sijoitettavaksi 4 lukuun, joka otsikointinsa perusteella koskee tiedon antamista asiakirjasta, ministeriöt korostavat, että säännöksessä tai sen perusteluissa merkinnän tekemistä ei ole sidottu tilanteisiin, joissa asiakirjaa ollaan antamassa ulkopuoliselle. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, ehdotetun merkinnän tarkoituksena olisi ainoastaan ilmaista asiakirjan käsittelijälle, että asiakirjaan sisältyy tietoja, joiden luovuttamiseen kohdistuu erityisiä edellytyksiä, joko sen vuoksi, ettei asiakirja ole vielä julkinen tai sen vuoksi että sitä voidaan sen julkisuudesta huolimatta luovuttaa vain tietyin edellytyksin. Merkintä ei vaikuttaisi asiakirjan julkisuuteen eikä laajentaisi asiakirjan salassapitoa. Valmisteluvaiheen asiakirjoista annetaan tietoja kuten 9 §:n 2 momentissa ja 17 §:ssä säädetään. Henkilörekisteriin talletettavien tietojen antamisesta puolestaan säädetään yleisesti 16 §:n 3 momentissa. Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää asiakirjoissa käytettäviä merkintöjä. Merkinnän tekeminen olisi aina vapaaehtoista. Kaikkia valmisteluvaiheen asiakirjoja ei myöskään olisi tarkoitus merkitä – ainoastaan ne, jotka täyttävät merkitsemiselle säädetyt edellytykset ja joiden merkitsemiselle viranomainen katsoo olevan perusteita.

Mainitun 2. lakiehdotuksen 25 §:n otsikko on voimassa olevassa laissa ”Salassapito- ja luokitusmerkintä”. Hallituksen esityksessä se on sääntelyn sisällön muuttuessa ehdotettu muutettavaksi muotoon ”Salassapito- ja käyttörajoitusmerkinnät”. Koska muihin kuin salassa pidettäviin asiakirjoihin tehtäviä merkintöjä koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 16 a §:ään, ehdotetaan 25 §:n otsikko jätettäväksi voimassa olevan lain mukaiseksi. Luokitusmerkintää koskevaa viittausta otsikosta ei ehdoteta poistettavaksi, jotta pykälän 4 momentista 3 momenttiin siirtyvän turvallisuusluokkamerkintöjä koskevan viittaussäännöksen osalta ei synny vastaavaa väärintulkinnan vaaraa siitä, että mainittu merkintä olisi salassapitomerkintä tai rinnastuisi siihen. Turvallisuusluokkaa koskeva merkintä voidaan kuitenkin tehdä vain salassa pidettäviin asiakirjoihin. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettuihin asiakirjoihin on tehtävä turvallisuusluokituksesta merkintä siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Viittaussäännöksen sanamuoto ehdotetaan myös muutettavaksi siten, ettei sen sanamuoto koske velvoitetta, jos hallintovaliokunta muuttaa julkisen hallinnon tiedonhallintalain turvallisuusluokkia koskevaa sääntelyä vastaavalla tavalla.

4. Laki kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 3 ja 8 §:n muuttamisesta

3 § Suhde muuhun lainsäädäntöön

Koska julkisuuslain nojalla voi jatkossa antaa asetustasoisia säännöksiä vain valtionhallinnon viestinnästä, ehdotetaan säännöksessä olevan viittauksen poistamista julkisuuslain nojalla säädettyyn tarpeettomana.

Muutosehdotukset hallituksen esityksen lakiehdotuksiin

1.

Laki

julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:
1) varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi;
2) mahdollistaa viranomaisten tietoaineistojen turvallinen ja tehokas hyödyntäminen, jotta viranomainen voi hoitaa tehtävänsä ja tarjota palvelunsa hallinnon asiakkaille hyvää hallintoa noudattaen tuloksellisesti ja laadukkaasti;
3) edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta.
Tällä lailla pannaan täytäntöön eräiltä osin julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin 2003/98/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/37/EU.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *viranomaisella* viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia;
2) *tietojärjestelmällä* tietojenkäsittelylaitteista, ohjelmistoista ja muusta tietojenkäsittelystä koostuvaa kokonaisjärjestelyä;
3) *asiakirjalla* viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua viranomaisen asiakirjaa;
4) *tietoaineistolla* asiakirjoista ja muista vastaavista tiedoista muodostuvaa tiettyyn viranomaisen tehtävään tai palveluun liittyvää tietokokonaisuutta;
5) *tietovarannolla* viranomaisen tehtävien hoidossa tai muussa toiminnassa käytettäviä tietoaineistoja sisältävää kokonaisuutta, jota käsitellään tietojärjestelmien avulla tai manuaalisesti;
6) *yhteisellä tietovarannolla* useiden toimijoiden käyttöön suunniteltua ja ylläpidettyä tietovarantoa, jonka tiedot ovat luovutettavissa ja hyödynnettävissä eri tarkoituksiin;
7) *tietoturvallisuustoimenpiteillä* tietoaineistojen saatavuuden, eheyden ja luottamuksellisuuden varmistamista hallinnollisilla, toiminnallisilla ja teknisillä toimenpiteillä;
8) *tiedonhallinnalla* viranomaisen tehtävien hoidossa tai sen muussa toiminnassa syntyviin tarpeisiin perustuvia toimia ja tietoturvallisuustoimenpiteitä viranomaisen tietoaineistojen, niiden käsittelyvaiheiden ja tietoaineistoihin sisältyvien tietojen hallinnoimiseksi riippumatta tietoaineistojen tallentamistavasta ja muista käsittelytavoista;
9) *toimintaprosessilla* viranomaisen asiankäsittely- tai palveluprosessia;
10) *teknisellä rajapinnalla* sähköisen tietojenvaihdon mahdollistavaa tiedonsiirtoratkaisua kahden tai useamman tietojärjestelmän välillä;

11) *katseluyhteydellä* tietojärjestelmään toteutettua tietoaineistojen katselun mahdollistavaa rajattua näkymää;
12) *tietovarantojen yhteentoimivuudella* tietojen hyödyntämistä ja vaihtoa eri tietojärjestelmien välillä siten, että tietojen merkitys ja käytettävyys säilyvät;
13) *koneluettavalla muodolla* tiedostomuotoa, jonka rakenne mahdollistaa sen, että ohjelmistot pystyvät helposti yksilöimään, tunnistamaan ja poimimaan siitä tietoaineistoja, yksittäisiä tietoja sekä niiden rakenteita.

3 §

Lain soveltamisala ja sen rajoitukset

Tätä lakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaineistoja, ~~ellei~~ jollei muualla laissa toisin säädetä. Mitä tässä laissa säädetään viranomaisesta, sovelletaan myös yliopistolaissa (588/2009) tarkoitettuihin yliopistoihin ja ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettuihin ammattikorkeakouluihin.
Asiankäsittelyssä ja palvelujen tuottamisessa noudatettavista menettelyistä, salassapidosta ja tiedonsaantioikeudesta viranomaisten asiakirjoihin sekä asiakirjojen arkistoinnista säädetään erikseen. Tiedonhallinnasta ja tietojärjestelmien käytöstä Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa säädetään kirkkolaissa (1054/1993).
Tämän lain 19—20 ja 26—27 §:ää ei sovelleta tuomioistuimien eikä valitusasioita käsittelemään perustettujen lautakuntien lainkäyttöön. Tämän lain 3 lukua ei sovelleta eduskunnan oikeusasiamiehen eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan, tuomioistuimien eikä ~~muiden lainkäyttöelimien~~ valitusasioita käsittelemään perustettujen lautakuntien toimintaan, tasavallan presidentin kansliaan, eduskunnan virastoihin, Kansaneläkelaitokseen, Suomen Pankkiin, muihin itsenäisiin julkisoikeudellisiin laitoksiin, yliopistolaissa tarkoitettuihin yliopistoihin eikä ammattikorkeakoululaissa tarkoitettuihin ammattikorkeakouluihin. Tämän lain 3 lukua sovelletaan ~~maakuntiin,~~ kuntiin ja kuntayhtymiin niiden hoitaessa laissa säädettyjä tehtäviä.
Tämän lain 4 lukua ja 22— ~~25~~ 26 §:ää sovelletaan yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne toimivat viranomaisen toimeksiannosta tai muuten viranomaisen lukuun. Mitä tämän lain 4 §:ssä, 4 luvussa, 22— ~~25~~ 26 §:ssä sekä 28 §:ssä säädetään, sovelletaan yksityisiin henkilöihin ja yhteisöihin sekä muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin, kun niiden toimintaan sovelletaan muuten viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia.
Tätä lakia ei sovelleta Ahvenanmaan maakunnassa toimiviin maakunnan, valtion ja kunnallisiin viranomaisiin.

2 luku

Tiedonhallinnan järjestäminen

4 §

Tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintayksikössä

Viranomainen kuuluu tiedonhallintayksikköön, jonka tehtävänä on järjestää tiedonhallinta tämän lain vaatimusten mukaisesti. Tiedonhallintayksiköitä ovat:
1) valtion virastot ja laitokset ~~(valtion tiedonhallintayksikkö)~~;
2) tuomioistuimet ja valitusasioita käsittelemään perustetut lautakunnat
3) eduskunnan virastot;
4) valtion liikelaitokset;
~~4) maakunnat;~~
5) kunnat;
6) kuntayhtymät;
7) itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset;
8) yliopistolaissa tarkoitetut yliopistot sekä ammattikorkeakoululaissa tarkoitetut ammattikorkeakoulut.
~~Valtion tiedonhallintayksikköjen välisestä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.~~
Tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on:
1) määritelty tässä ja muussa laissa säädettyjen tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut;
2) ajantasaiset ohjeet tietoaineistojen käsittelystä, tietojärjestelmien käytöstä, tietojenkäsittelyoikeuksista, tiedonhallinnan vastuiden toteuttamisesta, tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta, tietoturvallisuustoimenpiteistä sekä poikkeusoloihin varautumisesta;

3) tarjolla koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä ja tiedonhallintayksikön lukuun toimivilla on riittävä tuntemus voimassa olevista tiedonhallintaa, tietojenkäsittelyä sekä asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja tiedonhallintayksikön ohjeista;
4) asianmukaiset työvälineet tiedonhallintaa koskevien velvollisuuksien toteuttamiseksi;
5) järjestetty riittävä valvonta tiedonhallintaan liittyvien säädösten, määräysten ja ohjeiden noudattamisesta.

5 §

Tiedonhallintamalli ja muutosvaikutuksen arviointi

Tiedonhallintayksikössä on ylläpidettävä sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Tiedonhallintamallia ylläpidetään palvelujen, asiankäsittelyn ja tietoaineistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, tiedonsaantia koskevien oikeuksien ja rajoitusten toteuttamiseksi, moninkertaisen tietojen keruun vähentämiseksi, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi sekä tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi.
Tiedonhallintamallin on sisällettävä vähintään tiedot:
1) toimintaprosesseja kuvaavista nimikkeistä, prosessista vastaavasta viranomaisesta, prosessin tarkoituksesta sekä prosessin sidoksista muihin prosesseihin;
2) tietovarantojen nimikkeistä, kuvaukset tietovarantojen sidoksista toimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin sekä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun selosteen sisällöstä tai, jos selostetta ei tarvitse yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan laatia, tietovarannosta vastaavasta viranomaisesta, tietovarannon käyttötarkoituksesta, keskeisistä tietoryhmistä tietoaineistoissa, tietojen luovutuskohteista ja tietojen säilytysajoista;
3) tieto tietoaineiston arkistoon siirtämisestä, arkistointitavasta ja arkistopaikasta tai tuhoamisesta;
4) tietojärjestelmien nimikkeistä, tietojärjestelmästä vastaavasta viranomaisesta, tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta, tietojärjestelmän liittymistä muihin tietojärjestelmiin ja liittymissä käytettävistä tiedonsiirtotavoista;
5) tietoturvallisuustoimenpiteistä.
Suunniteltaessa tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa, tiedonhallintayksikössä on arvioitava näihin kohdistuvat muutokset ja niiden vaikutukset suhteessa tiedonhallinnan vastuisiin, 4 luvussa säädettyihin tietoturvallisuusvaatimuksiin ja -toimenpiteisiin, 5 luvussa säädettyihin tietoaineistojen muodostamista ja luovutustapaa koskeviin vaatimuksiin, 6 luvussa säädettyihin asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksiin sekä muualla laissa säädettyihin asiakirjojen julkisuuteen, salassapitoon, suojaan ja tiedonsaantioikeuksiin. Tiedonhallintayksikön on tiedonhallinnan muutosten arvioinnissaan otettava huomioon tietovarantojen yhteentoimivuus sekä niiden hyödynnettävyys tietoaineistoja muodostettaessa ja käytettäessä. Arvioinnin perusteella tiedonhallintayksikön on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin tiedonhallintamallin muuttamiseksi ja muutosten toimeenpanemiseksi. Tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista ja siihen liittyvästä ennakkokuulemisesta säädetään erikseen.

3 luku

Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus

6 §

Tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus

Valtiovarainministeriön tehtävänä on julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuuden yleinen ohjaus. Tässä tarkoituksessa valtiovarainministeriö:
1) huolehtii julkisen hallinnon tiedonhallintakartan ylläpidosta;
2) ylläpitää julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämisen yleisiä linjauksia yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi.
Kunkin ministeriön on omalla toimialallaan huolehdittava julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällön ajantasaisuudesta ~~omalla toimialallaan~~ sekä ylläpidettävä ~~oman toimialansa~~ yleisiä linjauksia ~~oman toimialansa~~ yhteisten tietovarantojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin julkisen hallinnon tiedonhallintakartan sisällöstä ja ylläpidon toteutuksesta.7 §

Julkisen hallinnon tiedonhallinnan sekä tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tuottamisen yhteistyö

Valtiovarainministeriön on huolehdittava, että julkisen hallinnon tiedonhallintaa sekä tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tuottamista koskevan yhteistyön koordinointia varten on järjestetty valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten sekä ~~maakuntien ja~~ kuntien viranomaisten yhteistyötavat ja -menettelyt. Yhteistyön tarkoituksena on edistää tämän lain tarkoitusten toteuttamista sekä julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen kehittämistä tietovarantoja sekä tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntämällä. Yhteistyössä seurataan julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintäteknisten palvelujen kehittymistä, muutoksia ja vaikutuksia.

Valtioneuvosto voi asettaa 1 momentissa tarkoitettua yhteistyötä varten tarvittavia neuvottelukuntia tai muita yhteistyöelimiä.

8 §

Tiedonhallinnan muutosten arviointi valtion tiedonhallintayksiköissä

~~Valtion tiedonhallintayksikön~~ Valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset tehdessään 5 §:n 3 momentin mukaista arviointia.

Toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon.

9 §

Lausunto muutosten arvioinnista valtionhallinnossa

~~Valtion tiedonhallintayksikön~~ Valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 1 momentin perusteella tehty arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia. Valtiovarainministeriöllä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot valtion tiedonhallintayksiköissä toimivalta viranomaiselta lausunnon antamista varten.

Lausuntoa edellyttävistä tiedonhallinnan muutoksista, lausuntopyynnön sisällöstä ja lausuntoasiassa noudatettavasta menettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta (*tiedonhallintalautakunta*), jonka tehtävänä on:

1) arvioida valtion virastojen ja laitosten~~,~~ sekä kuntien ja kuntayhtymien ~~sekä maakuntien~~ tämän lain 4 §:n 3 momentin, 5 §:n, 19 §:n, 22—24 §:n, 28 §:n ja 6 luvun säännösten toteuttamista ja noudattamista;

2) edistää tässä laissa säädettyjen tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelytapoja ja tämän lain vaatimusten toteuttamista.

Valtioneuvosto nimittää tiedonhallintalautakunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Tiedonhallintalautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä jäseniä, joilla on asiantuntemus julkisen hallinnon tietoturvallisuudesta, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuudesta, tilastoinnista tai tietoaineistojen tiedonhallinnasta. Tiedonhallintalautakunnan tarkemmasta kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä, päätöksentekomenettelystä ja jäsenten pätevyysvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtiovarainministeriö määrää virkamiehistään lautakunnan sivutoimiset sihteerit tehtäviinsä lautakunnan toimikaudeksi. Sihteerien tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lautakunnan jäseneen ja varajäseneen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan lautakunnalle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Lautakunnan jäsenille ja varajäsenille maksetaan tehtävien hoitamisesta palkkio. Valtiovarainministeriö vahvistaa palkkioiden määrät.

Tiedonhallintalautakunta voi asettaa väliaikaisia jaostoja tiedonhallinnan menettelyjen kehittämiseksi. Jaostoihin voi kuulua tiedonhallintayksikköjen asiantuntijoita. Lautakunnan sihteerit toimivat jaostojen puheenjohtajina. Väestörekisterikeskuksen tehtävänä on tuottaa tiedonhallintalautakunnalle asiantuntijapalveluja tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelyjen kehittämiseksi.

11 §

Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävä

Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen perustuu tiedonhallintalautakunnan hyväksymään arviointisuunnitelmaan.

Tiedonhallintalautakunnalla on oikeus saada arviointitehtävän toteuttamiseksi arvioinnin kohteena olevilta viranomaisilta salassapitosäännösten estämättä maksutta arviointitehtävän hoitamiseksi välttämättömät selvitykset sekä tarpeelliset tiedot tiedonhallintamallista, tiedonhallinnan muutosten arvioinnista, 28 §:ssä tarkoitetusta kuvauksesta, käytettävistä asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan menettelyistä, asiakirjojen sähköiseen muotoon muuttamista koskevasta teknologiasta, katseluyhteyksien toteutuksesta ja teknisten rajapintojen kuvauksista, teknisten rajapintojen käytöstä ja hallinnoinnista sekä rajapintojen käytön menettelyistä lukuun ottamatta turvallisuusluokiteltavia asiakirjoja. Viranomaisen on toimitettava pyydetyt tiedot asetettuun määräaikaan mennessä tiedonhallintalautakunnalle.

Jos tiedonhallintalautakunta havaitsee 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen arviointikohteena olevien säännösten noudattamisessa puutteita, voi lautakunta kiinnittää viranomaisen huomiota tiedonhallintaan liittyvien tämän lain mukaisten menettelyjen toteuttamiseen ja vaatimusten täyttämiseen.

Tiedonhallintalautakunnan on laadittava kertomus arvioinnin tuloksista joka toinen vuosi ja toimitettava se valtiovarainministeriölle.

4 luku

Tietoturvallisuus

12 §

Luotettavuutta edellyttävien tehtävien tunnistaminen ja luotettavuudesta varmistuminen

Tiedonhallintayksikön on tunnistettava ne tehtävät, joiden suorittaminen edellyttää sen palveluksessa olevilta tai sen lukuun toimivilta henkilöiltä erityistä luotettavuutta. Henkilöturvallisuusselvityksen laatimisen edellytyksistä säädetään turvallisuusselvityslaissa (726/2014). Työnantajan oikeudesta selvittää työntekijän luotettavuuden arvioimiseksi häntä koskevat luottotiedot ja käsitellä huumausainetestejä koskevia tietoja säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004). ~~Turvallisuusselvitysten tekemisestä säädetään turvallisuusselvityslaissa (726/2014) ja muusta henkilöarvioinnista yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004).~~

13 §

Tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus

Tiedonhallintayksikön on seurattava toimintaympäristönsä tietoturvallisuuden tilaa ja varmistettava tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvallisuus koko niiden elinkaaren ajan. Tiedonhallintayksikön on selvitettävä olennaiset tietojenkäsittelyyn kohdistuvat riskit ja mitoitettava tietoturvallisuustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti.

Viranomaisen tehtävien hoitamisen kannalta olennaisten tietojärjestelmien vikasietoisuus ja toiminnallinen käytettävyys on varmistettava riittävällä testauksella säännöllisesti.

Viranomaisen on suunniteltava tietojärjestelmät, tietovarantojen tietorakenteet ja niihin liittyvä tietojenkäsittely siten, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivatta toteuttaa.

Viranomaisen on varmistettava hankinnoissaan, että hankittavaan tietojärjestelmään on toteutettu asianmukaiset tietoturvallisuustoimenpiteet.

Viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista säädetään erikseen.

14 §

Tietojen siirtäminen tietoverkossa

Viranomaisen on toteutettava tietojensiirto yleisessä tietoverkossa salattua tai muuten suojattua tiedonsiirtoyhteyttä tai -tapaa käyttämällä, jos siirrettävät tiedot ovat salassa pidettäviä. Lisäksi tietojensiirto on järjestettävä siten, että vastaanottaja varmistetaan tai tunnistetaan riittävän tietoturvallisella tavalla ennen kuin vastaanottaja pääsee käsittelemään siirrettyjä salassa pidettäviä tietoja.

Käyttäjän tunnistamisesta yleisölle tarjottavissa digitaalisissa palveluissa säädetään digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa (/).

15 §

Tietoaineistojen turvallisuuden varmistaminen

Viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein, että sen:
1) tietoaineistojen muuttumattomuus on riittävästi varmistettu;
2) tietoaineistot on suojattu teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta;
3) tietoaineistojen alkuperäisyys, ajantasaisuus ja virheettömyys on varmistettu;
4) tietoaineistojen saatavuus ja käyttökelpoisuus on varmistettu;
5) tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan vain, jos tiedonsaantia tai käsittelyoikeuksia on laissa erikseen rajoitettu ~~tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan tarvittaessa~~;
6) tietoaineistot voidaan tarvittavilta osin arkistoida.

Tietoaineistoja on käsiteltävä ja säilytettävä toimitiloissa, jotka ovat tietoaineiston luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvien vaatimusten toteuttamiseksi riittävän turvallisia.

16 §

Tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinta

Tietojärjestelmästä vastuussa olevan viranomaisen on määriteltävä tietojärjestelmän käyttöoikeudet. Käyttöoikeudet on määriteltävä käyttäjän tehtäviin liittyvien käyttötarpeiden mukaan ja ne on pidettävä ajantasaisina.

17 §

Lokitietojen kerääminen

Viranomaisen on huolehdittava, että sen tietojärjestelmien käytöstä ja niistä tehtävistä tietojen luovutuksista kerätään tarpeelliset lokitiedot, jos tietojärjestelmän käyttö edellyttää tunnistautumista tai muuta kirjautumista. Lokitietojen käyttötarkoituksena on tietojärjestelmissä olevien tietojen käytön ja luovutuksen seuranta sekä tietojärjestelmän teknisten virheiden selvittäminen.

18 §

Turvallisuusluokiteltavat asiakirjat valtionhallinnossa

~~Valtion hallintoviranomaisen~~ Valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten, tuomioistuimen ja valitusasioita käsittelemään perustettujen lautakuntien ~~muun lainkäyttöelimen sekä muun valtion viraston ja laitoksen~~ on turvallisuusluokiteltava asiakirjat ja tehtävä niihin turvallisuusluokkaa koskeva merkintä sen osoittamiseksi, minkälaisia tietoturvallisuustoimenpiteitä asiakirjaa käsiteltäessä noudatetaan. Turvallisuusluokkaa koskeva merkintä on tehtävä, jos asiakirja tai siihen sisältyvä tieto on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5 tai 7—11 kohdan perusteella ja asiakirjaan sisältyvän tiedon oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa vahinkoa maanpuolustukselle, poikkeusoloihin varautumiselle, kansainvälisille suhteille, rikosten torjunnalle, yleiselle turvallisuudelle tai valtion- ja kansantalouden toimivuudelle taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla Suomen turvallisuudelle, ellei 3 momentista tai kansainvälisistä tietoturvavelvoitteista muuta johdu.

Turvallisuusluokkaa koskevaa merkintää ei saa käyttää muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, ellei merkinnän tekeminen ole tarpeen kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen toteuttamiseksi tai asiakirja muutoin liity kansainväliseen yhteistyöhön.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettuihin asiakirjoihin on tehtävä turvallisuusluokituksesta merkintä siten kuin mainitussa laissa säädetään.

Turvallisuusluokittelusta, turvallisuusluokiteltaviin asiakirjoihin tehtävistä merkinnöistä ja turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelyyn liittyvistä tietoturvallisuustoimenpiteistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asiakirjoihin tehtävistä salassapitoa ~~ja käyttörajoituksia~~ koskevista merkinnöistä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 25 §:ssä.

5 luku

Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa

19 §

Tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttaminen ja saatavuus

Jos asiakirja saapuu viranomaiselle muussa kuin sähköisessä muodossa, on se muutettava sähköiseen muotoon, jos asiakirja on säädetty pysyvästi säilytettäväksi taikka lailla tai lain nojalla arkistoitavaksi. Viranomainen vastaa siitä, että sähköiseen muotoon muutetun asiakirjan luotettavuus ja eheys varmistetaan. Viranomaisen laatimat asiakirjat säilytetään sähköisesti. Sähköiseen muotoon muuttamisesta ja säilyttämisestä voidaan poiketa, jos se on välttämätöntä turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelyä koskevien vaatimusten, muiden tietoturvallisuusvaatimusten tai muun asiakirjan luonteeseen liittyvän välttämättömän syyn vuoksi.

Ottaen huomioon, mitä tiedonsaannista ja henkilötietojen suojasta erikseen säädetään, viranomaisen on huolehdittava, että tietoaineisto on saatavilla ja hyödynnettävissä yleisesti käytettävässä koneluettavassa muodossa kuvailutietoineen, jos tietoaineisto voidaan saattaa alkuperäisestä muodosta suoraan koneluettavaan muotoon.

Viranomainen voi käyttää asiakirjojen sähköiseen muotoon muuttamisessa yksityistä toimijaa, jolla on riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen tällaisen tehtävän hoitamiseksi. Tätä tehtävää suorittavaan yksityiseen toimijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta. Vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään vahingonkorvauslaissa.

20 §

Tietoaineistojen kerääminen viranomaisen tehtäviä varten

Viranomaisen on pyrittävä hyödyntämään toisen viranomaisen tietoaineistoja, jos viranomaisella on oikeus saada tarvittavat tiedot toiselta viranomaiselta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. Tietojen hyödyntämisessä on huolehdittava asianosaisen tai muun hallinnon asiakkaan oikeusturvasta.

Jos viranomaisella on oikeus saada toisen viranomaisen tietovarannosta tehtäviensä hoitamista varten tietoja luotettavasti ja ajantasaisesti teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla, se ei saa vaatia asiakastaan esittämään tai toimittamaan tällaista todistusta tai otetta, ellei se ole välttämätöntä asian selvittämiseksi.

21 §

Tietoaineistojen säilytystarpeen määrittäminen

Jos tietoaineistojen tai asiakirjojen säilytysajasta ei ole säädetty laissa, säilytysaikoja määritettäessä on otettava huomioon:

1) tietoaineiston alkuperäisen käyttötarkoituksen mukainen tarpeellisuus viranomaisen toiminnassa; ~~sekä~~

2) luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön etujen, oikeuksien, velvollisuuksien ja oikeusturvan toteuttaminen ja todentaminen;

3) sopimuksen tai muun yksityisoikeudellisen oikeustoimen oikeusvaikutus;

4) vahingonkorvausoikeudelliset vanhentumisajat; ja

5) rikosoikeudelliset vanhentumisajat.

Säilytysajan päättymisen jälkeen tietoaineistot on arkistoitava tai tuhottava viipymättä tietoturvallisella tavalla.

Säilytysaikojen määrittämisen vastuista, arkistoinnista ja arkistotoimen tehtävistä säädetään erikseen.

22 §

Tietojen luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla viranomaisten välillä

Viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen tietojen sähköinen luovuttaminen voidaan toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Viranomainen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Asiakirjojen ja tietojen antamisesta muulla tavalla säädetään erikseen.

Sen lisäksi, mitä 4 luvussa säädetään, tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla on toteutettava tietojärjestelmien välillä siten, että teknisesti varmistetaan luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi, jos luovutettavat tiedot ovat henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja.

Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla, on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.

23 §

Katseluyhteyden avaaminen viranomaiselle

Viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Sen lisäksi, mitä 4 luvussa säädetään, edellytyksenä katseluyhteyden avaamiselle on, että:

1) katselumahdollisuus on rajattu vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti ~~tiedonsaantioikeuden mukaisiin~~ tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin; sekä

2) tietojen hakemisen yhteydessä selvitetään tietojen käyttötarkoitus.

Viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

24 §

Tietoaineistojen luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla muille kuin viranomaisille

Viranomainen voi luovuttaa teknisten rajapintojen avulla tietoja muulle kuin toiselle viranomaiselle, jos tiedot saavalla toimijalla on erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja. Tekninen rajapinta voidaan avata 22 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä siten kuin mainitussa pykälässä säädetään. Tiedot luovuttavan viranomaisen on tarvittaessa varmistettava, että tietoja saava toimija noudattaa tietojen käsittelyssä tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia.

Tiedon antamisesta muussa sähköisessä muodossa ja yleisölle katseluyhteytenä toteutettuna tietopalveluna säädetään erikseen.

6 luku

Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta

25 §

Rekisteröinti asiarekisteriin

Tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä viranomaisen käsittelyssä olevista ja olleista asioista asiarekisteriä, johon rekisteröidään asiaa, asiankäsittelyä ja asiakirjoja koskevat tiedot. Viranomaisen on rekisteröitävä viipymättä sille saapunut tai sen laatima asiakirja asiarekisteriin. Sen lisäksi mitä 26 §:ssä säädetään, asiakirjan rekisteröinnistä on käytävä ilmi asiakirjan saapumisajan-kohta.

Tiedonhallintayksikön on huolehdittava siitä, että asiarekisterin tai sen osan julkisista merkinnöistä on mahdollista tuottaa tiedot tiedonsaantia koskevien pyyntöjen yksilöimiseksi.

26 §

Asiarekisteriin rekisteröitävät tiedot

Tiedonhallintayksikön on muodostettava viranomaisen käsiteltäväksi otetun tai annetun asian yksilöivä asiatunnus, jonka avulla asiaan liittyvät tiedot yksilöidään.

~~Tiedonhallintayksikön~~Viranomaisen on rekisteröitävä asialle ainakin seuraavat yksilöintitiedot:

1) tiedonhallintayksikön yritys- ja yhteisötunnus;

2) viranomaisen yksilöivä tieto;

3) toimintaprosessin yksilöivä tieto;

4) asian vireilletuloajankohta.

Viranomaiselle saapuneesta asiakirjasta rekisteröidään ainakin:

1) asiakirjan yksilöivä tieto;

2) ~~saapumisajankohta;~~

~~3)~~2) asiakirjan saapumistapa;

~~4)~~3) asiakirjan lähettäjä tai asiamies.

Viranomaisen laatimista asiakirjoista rekisteröidään ainakin:

1) asiakirjan yksilöivä tieto;

2) asiakirjan laatija;

3) laatimisajankohta.

Asiarekisteriin rekisteröidään lisäksi asiasta ainakin:

1) asian vireillepanija ja tarvittaessa muut asianosaiset;

2) asian käsittelyn tila;

3) viranomaisen toimenpiteet ja niissä käsitellyt asiakirjat käsittelyvaiheittain.

27 §

Tietoaineistojen hallinta palveluja tuotettaessa

Tiedonhallintayksikön on järjestettävä muun kuin asiankäsittelyn yhteydessä muodostuvan tietoaineiston hallinta siten, että tietoaineistosta muodostettavat asiakirjat ovat haettavissa jollakin tietokokonaisuudet yksilöivällä tunnuksella, jotta tiedot voidaan antaa siihen oikeutetulle vaivattomasti. Viranomaisen on rekisteröitävä palveluja tuotettaessa muodostuvat asiakirjat ja muut tiedot viipymättä siten, että niiden muodostuminen palvelua tuotettaessa voidaan jälkikäteen todentaa.

28 §

Kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi

Tiedonhallintayksikön on julkisuusperiaatteen toteuttamista varten ylläpidettävä kuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista ja asiarekisteristä. Kuvauksen on sisällettävä tiedot:

1) tietojärjestelmistä, jotka sisältävät asiarekisteriin kuuluvia tai palvelujen tiedonhallintaan kuuluvia tietoja;

2) asiarekisterin tai tietojärjestelmän sisältämien tietojen antamisesta päättävästä viranomaisesta ja sen yhteystiedoista tiedonsaantia koskevan pyynnön esittämiseksi;

3) tietojärjestelmien sisältämistä tietoaineistoista tietoryhmittäin;

4) hakutekijöistä, joilla teknisesti asiakirjoja on mahdollista hakea viranomaisen asiarekisteristä tai tietojärjestelmistä ~~hakuperusteista, joilla julkisia asiakirjoja tai muita tietoja voidaan hakea asiarekisteristä tai tietojärjestelmästä~~;

5) tietoaineistojen saatavuudesta avoimesti teknisen rajapinnan avulla.

Tiedonhallintayksikön on julkaistava 1 momentissa tarkoitettu kuvaus yleisessä tietoverkossa siltä osin kuin kuvauksen tiedot eivät ole salassa pidettäviä.

7 luku

Erinäiset säännökset

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annettu laki (634/2011).

30 §

Siirtymäsäännökset

Tiedonhallintayksikköjen on laadittava 5 §:n mukainen tiedonhallintamalli 12 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Muiden kuin valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten on toteutettava 12—16 §:ssä säädetyt vaatimukset 36 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain 19 §:n 1 momenttia sovelletaan 24 ~~18~~ kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta viranomaiselle saapuviin ja viranomaisen laatimiin uusiin asiakirjoihin. Ennen lain voimaantuloa muodostuneita tietoaineistoja säilytetään siten kuin ne ovat muodostuneet ennen siirtymäajan päättymistä. Edellä 19 §:n 2 momentissa tarkoitettu tietoaineistojen saatavuus on toteutettava 24 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Tämän lain 20 §:ää sovelletaan 12 kuukauden kuluttua lain voimaantulosta.

Ministeriöiden on selvitettävä 12 kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta 22 §:n 3 momentissa tarkoitetut rajapintojen määrittelyn ja ylläpidon hallinnointia edellyttävät tietojärjestelmät.

Tämän lain 17 ja 22—24 §:n säännöksiä sovelletaan lain voimaantulon jälkeen hankittaviin tietojärjestelmiin. Ennen tämän lain voimaantuloa hankittuihin tietojärjestelmiin sovelletaan 22—24 §:ssä säädettyjä tietojen sähköistä luovutustapaa koskevia vaatimuksia päivitettäessä tietojärjestelmien teknisiä rajapintoja tai katseluyhteyksiä, kuitenkin viimeistään 48 kuukauden kuluttua lain voimaantulosta, ja lain 17 §:ssä edellytettyjä lokitietojen keräämistä koskevia vaatimuksia 24 kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta on järjestettävä 24 ~~12~~ kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta 26—27 ~~28~~ §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Tämän lain 28 §:ssä säädetyt kuvaukset on ajantasaistettava 12 kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

_____

2.

Laki

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 18 § ja 29 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 18 § osaksi laissa 635/2011,

muutetaan 3 §, 15 §:n 3 momentti, 5 luvun otsikko, 25 §n ~~otsikko sekä~~ 2 ja 3 momentti ja 36 §, sellaisina kuin niistä ovat 15 §:n 3 momentti ja 25 §:n otsikko sekä 2 ja 3 momentti laissa 495/2005 sekä 36 § laeissa 495/2005 ja 635/2011, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 385/2007, uusi 4 momentti ja 4 lukuun uusi 16 a § ~~25 §:ään sellaisena kuin se on laissa 495/2005, uusi 4 momentti~~ seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

— —

Viranomaisen asiakirjojen tiedonhallinnasta säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (/).

3 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

~~Viranomaisen asiakirjojen tiedonhallinnasta säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (/).~~

15 §

Asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtäminen toiselle viranomaiselle

— —

Jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, johon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti on ollut velvollisuus tehdä asiakirjaa käsiteltäessä noudettavia tietoturvallisuusvaatimuksia koskeva turvallisuusluokkamerkintä ~~turvallisuusluokkaa koskeva merkintä~~ ja jonka muu viranomainen on laatinut, viranomaisen on siirrettävä asia asiakirjan laatineen viranomaisen ratkaistavaksi. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettua turvallisuusluokiteltua asiakirjaa koskeva asia on siirrettävä sille viranomaiselle, jolle sopimuspuoli on asiakirjan toimittanut.

16 §

Asiakirjan antamistavat

— —

Tietojen antamisesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa.

16 a §

Muuhun kuin salassa pidettävään asiakirjaan tehtävät merkinnät

Muuhun kuin lain mukaan salassa pidettävään asiakirjaan voidaan tehdä merkintä ”HAR-KINNANVARAISESTI ANNETTAVA” ja ruotsiksi ”UPPGES ENLIGT PRÖVNING”, jos asiakirjan luovuttaminen on lain mukaan viranomaisen harkinnassa tai asiakirjaan sisältyviä tietoja saa lain mukaan käyttää tai luovuttaa vain määrättyyn tarkoitukseen ja jos tiedon oikeudeton paljastuminen voi aiheuttaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä.

Merkintä on poistettava tai sen poistamisesta on tehtävä merkintä asiakirjaan, johon alkuperäinen merkintä on tehty, kun asiakirjan antaminen ei enää ole 9 §:n 2 momentin perusteella viranomaisen harkinnassa, siinä olevien tietojen käyttörajoituksille ei enää ole laissa säädettyjä perusteita taikka kun asiakirjassa olevan tiedon oikeudeton paljastuminen ei enää voi aiheuttaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä. Merkinnän asianmukaisuus on tarkistettava viimeistään asiakirjaa ulkopuoliselle annettaessa.

5 luku

Viranomaisen velvollisuus edistää tiedonsaantia

— —

25 §

Salassapito ~~- a~~ ja luokitusmerkintä ~~käyttörajoituksia koskevat merkinnät~~

— —

Merkintä voidaan tehdä muihinkin kuin 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin. Salassapitomerkintä tehdään merkitsemällä asiakirjaan ”SALASSA PIDETTÄVÄ” ja ruotsiksi ”SEKRETESSBELAGD”. Merkinnästä tulee käydä ilmi, miltä osin asiakirja on salassa pidettävä ja mihin salassapito perustuu. Jos salassapito perustuu säännökseen, jossa on vahinkoedellytyslauseke, merkintä voidaan tehdä kuitenkin niin, että siitä ilmenee vain se säännös, johon salassapito perustuu. Kun asiakirjan tai siinä olevien tietojen salassapidolle ei enää ole perusteita, merkinnän poistamisesta tai muuttamisesta on tehtävä merkintä asiakirjaan, johon alkuperäinen merkintä on tehty. Merkinnän asianmukaisuus on tarkistettava viimeistään asiakirjaa ulkopuoliselle annettaessa.

~~Muuhun kuin lain mukaan salassa pidettävään asiakirjaan voidaan tehdä merkintä ”HAR-KINNANVARAISESTI ANNETTAVA” ja ruotsiksi ”UPPGES ENLIGT PRÖVNING”, jos asiakirjan luovuttaminen on lain mukaan viranomaisen harkinnassa tai asiakirjaan sisältyviä tietoja saa lain mukaan käyttää tai luovuttaa vain määrättyyn tarkoitukseen ja jos tiedon oikeudeton paljastuminen voi aiheuttaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä.~~

~~Velvollisuudesta tehdä turvallisuusluokkaa koskeva merkintä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa.~~ Turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän tekemisestä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa.

36 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan 5 luvussa säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseksi valtionhallinnossa säätää toiminnan avoimuuden toteuttamisesta viestinnän suunnittelun ja järjestämisen avulla.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa hankittuihin tietojärjestelmiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 29 §:n 3 momenttia 48 kuukauden ajan tämän lain voimaantulon jälkeen.

2.

Laki

kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 3 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain (588/2004) 3 §:n 1 momentti ja 8 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Erityissuojattavan tietoaineiston julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ~~ja sen nojalla säädetään~~ ja tiedonhallinnasta mitä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (/) ja sen nojalla säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

---

8 §

Turvallisuusluokan merkitseminen

Erityissuojattavaan tietoaineistoon on siitä riippumatta, mitä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa tai sen nojalla säädetään, tehtävä kansainvälisessä tietoturvallisuus-velvoitteessa määritelty luokittelumerkintä sen osoittamiseksi, minkälaisia tietoturvallisuus-vaatimuksia sen käsittelyssä on noudatettava. Merkintä voidaan tehdä myös asiakirjaan liitettävälle lomakkeelle, joka sisältää asiakirjan yksilöintitiedot.